

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Розпорядження Антимонопольного
комітету України**

17 серпня 2023 р. № 13-рп

РІЧНИЙ ЗВІТ

**про надання державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні
за 2022 рік**

Зміст

Вступ.....	3
1. Система проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції.....	4
1.1. Реалізація положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».....	4
1.2. Діяльність Комітету як Уповноваженого органу з питань державної допомоги	4
1.3. Зміни до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» у зв'язку з введенням воєнного стану.....	7
2. Законопроектна робота у сфері державної допомоги	10
3. Окремі напрями діяльності Комітету як Уповноваженого органу в контексті виконання Угоди про асоціацію	14
3.1. Інвентаризація чинної державної допомоги.....	14
3.2. Реєстр чинної державної допомоги	15
3.3. Приведення схем чинної державної допомоги у відповідність з Угодою про асоціацію	15
3.4. Інша євроінтеграційна діяльність.....	16
4. Нормотворча діяльність.....	18
5. Підвищення обізнаності у сфері державної допомоги.....	21
Висновки та напрями подальшої роботи Комітету у 2023 році.....	29
Додаток 1.....	32
Додаток 2.....	34

Вступ

Щорічний звіт про надання державної допомоги суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) підготував Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), що є Уповноваженим органом з питань державної допомоги (далі – Уповноважений орган) відповідно до частини першої статті 8 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон).

Одним із зобов'язань України відповідно до статті 263 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію), є забезпечення прозорості у сфері державної допомоги. Для цього кожна Сторона Угоди про асоціацію щорічно надсилає іншій Стороні повідомлення про загальний обсяг, види та галузевий розподіл державної допомоги, яка може вплинути на торгівлю між Сторонами.

На виконання зазначеного зобов'язання Комітет щорічно у звітах¹ про надання державної допомоги відображає відповідну інформацію. Звіти за 2017 – 2021 роки були направлені до Європейської комісії через контактний пункт Української сторони для обміну інформацією.

Цей звіт містить інформацію щодо рішень про державну допомогу, прийнятих Комітетом у 2022 році, після чого розгляд повідомлень та справ про державну допомогу був призупинений відповідно до пункту 6 розпорядження Комітету від 03.03.2022 № 1-рп «Про деякі питання організації діяльності Антимонопольного комітету України в умовах воєнного стану» та у зв'язку з прийняттям Закону України від 15.03.2022 № 2134-IX «Про внесення змін до розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України».

Враховуючи зупинення дії окремих положень Закону, Комітет упродовж 2022 року зосередив зусилля на розробці нормативно-правових актів, інвентаризації державної допомоги, що існувала на день набрання чинності Законом, адвокатуванні та роз'яснювальній роботі щодо державної допомоги.

¹ Відповідно до частини сьомої статті 16 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Уповноважений орган щороку, до 1 вересня наступного року, складає річний звіт про надання державної допомоги в Україні за попередній фінансовий рік та подає його Кабінетові Міністрів України.

1. Система проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції

1.1. Реалізація положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»

Законом встановлено правові засади проведення моніторингу державної допомоги, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції, встановлено зобов'язання надавачів державної допомоги щодо подання повідомлень про нову та чинну державну допомогу й визначено порядок повернення державної допомоги, недопустимої для конкуренції. Закон спрямований на забезпечення захисту та розвитку конкуренції, підвищення прозорості функціонування системи державної допомоги та дотримання міжнародних зобов'язань України у сфері державної допомоги.

З метою забезпечення ефективної реалізації повноважень, покладених на Комітет як на Уповноважений орган для виконання міжнародних зобов'язань України, визначених Угодою про асоціацію, у Комітеті в серпні 2017 року створено структурний підрозділ – Департамент моніторингу і контролю державної допомоги (далі – Департамент).

Штатна чисельність Департаменту наприкінці 2022 року становила 30 одиниць. Департамент працював у складі п'яти відділів із розподіленою галузевою спеціалізацією, які, реалізуючи повноваження Комітету згідно з вимогами Закону, зокрема, здійснюють моніторинг державної допомоги суб'єктам господарювання й контроль за допустимістю такої допомоги для конкуренції, вносять пропозиції до чинних нормативно-правових актів та розробляють проекти нормативно-правових актів з питань державної допомоги тощо.

1.2. Діяльність Комітету як Уповноваженого органу з питань державної допомоги

Протягом 2022 року органи Комітету прийняли **16** рішень у сфері державної допомоги.

Кількість висновків, викладених у рішеннях², прийнятих у 2022 році:

10 од.

підтримку суб'єктів господарювання визнано такою, що не є державною допомогою

7 од.

допустима державна допомога для конкуренції

1 од.

державна допомога є недопустимою для конкуренції

У 2022 році, як і в попередніх роках, кількість прийнятих рішень Комітету щодо індивідуальної державної допомоги значно переважає кількість рішень щодо допомоги за програмами державної допомоги, з 15 рішень Комітету лише одне стосувалося програми державної допомоги.

У 2022 році майже всі рішення Комітету були прийняті за результатами розгляду повідомлень від органів місцевого самоврядування.

15 з 16 рішень Комітету стосувалися підтримки комунальних підприємств. В одному рішенні щодо програми державної допомоги передбачалося надання фінансування як комунальним, так і приватним підприємствам.

У таблиці 1 наведено інформацію про кількість прийнятих рішень Комітету у 2022 році відповідно до класифікаторів видів економічної діяльності (секція КВЕД).

Таблиця 1

Кількість прийнятих Комітетом рішень за секціями видів економічної діяльності КВЕД

<i>Назва секції видів економічної діяльності</i>	<i>Кількість рішень, од.</i>
Обслуговування будинків і територій	6

² Частина прийнятих Комітетом рішень у резолютивній частині містить декілька висновків.

<i>Назва секції видів економічної діяльності</i>	<i>Кількість рішень, од.</i>
Наземний і трубопровідний транспорт	4
Діяльність у сфері спорту, організування відпочинку та розваг	2
Охорона здоров'я	1
Діяльність у сфері радіомовлення та телевізійного мовлення	1
Збирання, оброблення й видалення відходів; відновлення матеріалів	1
Виробництво харчових продуктів	1

Найбільшу кількість рішень у 2022 році (6 із 16), як і в 2021 році (66 із 178), прийнято щодо діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, яка передбачається в розділі КВЕД «Обслуговування будинків і територій».

У таблиці 2 наведено кількість прийнятих рішень Комітету у 2022 році, згідно з якими підтримку визнано державною допомогою, за формами надання державної допомоги.

Таблиця 2

**Кількість прийнятих Комітетом рішень
за формами надання державної допомоги**

<i>Форма надання державної допомоги</i>	<i>Кількість рішень, од.</i>
Поточні та/або капітальні трансферти	5
Субсидія	1
Гарантія	1
Збільшення розміру статутного капіталу	1

Рішення Комітету стосувалися підтримки та державної допомоги на загальну суму **4 039 900 892 грн** (без врахування гарантій в євро), у тому числі:

рішення Комітету про допустимість державної допомоги для конкуренції стосувалися суми **341 537 420 грн**;

рішення Комітету про визнання державної допомоги недопустимою для конкуренції стосувалися суми **5 140 000 грн**;

рішення Комітету щодо визнання підтримки суб'єктів господарювання такою, що не є державною допомогою, стосувалися суми **3 693 223 472 грн**.

Протягом 2022 року було прийнято одне рішення щодо надання державної допомоги у формі гарантії за кредитом Європейського банку реконструкції та розвитку на загальну суму **14 500 000 євро**.

Рішення Комітету про допустимість державної допомоги для конкуренції
(перелік наведено в додатку 1 до Звіту)

Комітет прийняв 7 рішень про допустимість державної допомоги для конкуренції. Окремі рішення містять висновки щодо допустимості в разі внесення надавачем державної допомоги змін до умов її надання або за умови виконання зобов'язань.

Рішення Комітету про недопустимість державної допомоги для конкуренції

Комітетом прийнято одне рішення про недопустимість державної допомоги для конкуренції (№ 55-р від 27.01.2022), згідно з яким отримувач має повернути незаконну державну допомогу, визнану недопустимою для конкуренції, у сумі 5 140 000 грн (див. додаток 2 до Звіту).

Рішення Комітету про визнання підтримки суб'єктів господарювання такою, що не є державною допомогою

Комітет прийняв **10 рішень**, якими визнано підтримку суб'єктів господарювання такою, що не є державною допомогою. Рішення стосувалися суми державної підтримки в розмірі **3 693 223 472 грн**.

1.3. Зміни до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» у зв'язку з введенням воєнного стану

З метою реалізації Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (затвердженого Законом України від 24.02.2022 № 2102-IX (зі змінами), були запроваджені зміни до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» у зв'язку з введенням воєнного стану.

21.03.2022 набрав чинності Закон України від 15.03.2022 № 2134-IX «Про внесення змін до розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного

кодексу України та інших законодавчих актів України», яким було внесено зміни до Закону та встановлено, що в період дії воєнного стану й протягом одного року після його припинення або скасування норми цього Закону та інші норми законодавства, що впливають із цього Закону, не застосовуються, уся державна допомога, надана протягом такого періоду, вважається допустимою, надавачі державної допомоги звільняються від обов'язку подання повідомлення про нову державну допомогу та звітності про чинну державну допомогу.

13 квітня 2022 року набрав чинності Закон України від 01.04.2022 № 2175-ІХ «Про внесення зміни до пункту 5² розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо застосування його положень в період дії правового режиму воєнного стану», яким спрощується механізм надання суб'єктам господарювання державної допомоги під час дії воєнного стану та протягом року після його завершення або скасування, а саме:

- під час дії воєнного стану норми статей 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 Закону та інші норми законодавства, що впливають із зазначених статей цього Закону, не застосовуються;
- державна допомога, що надається під час дії воєнного стану, є допустимою;
- надавачі державної допомоги звільняються від обов'язку повідомлення про нову державну допомогу та про пропозиції щодо внесення змін до умов чинної державної допомоги, якщо така державна допомога надається під час дії воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування, та подання інформації про чинну державну допомогу, надану під час дії воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування.

Водночас незастосування відповідних норм Закону не забезпечує повною мірою реалізацію повноважень Комітету як Уповноваженого органу з питань державної допомоги.

Здійснення всебічної, повної та об'єктивної оцінки заходів із підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів щодо відповідності законодавству про державну допомогу суб'єктам господарювання можливе за умови розгляду Комітетом як Уповноваженим органом повідомлень про нову державну допомогу, подання яких надавачами державної допомоги передбачено статтею 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

З огляду на зазначене надання державної допомоги в Україні має здійснюватися з дотриманням міжнародних зобов'язань України, передбачених Угодою про асоціацію щодо державної допомоги. Із цією метою для забезпечення функціонування національної системи контролю державної допомоги та реалізації повноважень Комітету як Уповноваженого органу з питань державної допомоги наразі є доцільним відновлення функціонування системи проведення моніторингу державної допомоги та контролю за допустимістю її надання суб'єктам господарювання шляхом внесення відповідних змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

2. Законопроектна робота у сфері державної допомоги

За час реалізації Комітетом повноважень, передбачених Законом, було виявлено можливості для покращення правового регулювання та процедурного аспекту його роботи, що сприятиме кращому виконанню функцій з проведення моніторингу державної допомоги і здійснення контролю за допустимістю її надання.

З метою приведення національного законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання до *acquis* ЄС, у Верховній Раді України був зареєстрований проєкт Закону про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та інших законодавчих актів України щодо державної допомоги суб'єктам господарювання № 5648 від 10.06.2021 (далі – Проєкт Закону, законопроект).

Прийняття Проєкту Закону забезпечить:

- виконання міжнародних зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію;
- удосконалення встановленого правового регулювання з метою ефективного функціонування системи контролю й моніторингу державної допомоги;
- наближення національного законодавства у сфері державної допомоги до законодавства ЄС;
- організацію ефективного розподілу повноважень для виконання функцій контролю й моніторингу державної допомоги.

Зокрема, у Проєкті Закону у визначенні «державна допомога суб'єктам господарювання» передбачено важливий компонент – вплив на міжнародну торгівлю між Україною та країнами ЄС, який є невід'ємною ознакою визнання державної підтримки державною допомогою згідно з положеннями Угоди про асоціацію та відповідного вторинного законодавства ЄС.

Проєктом Закону також пропонується встановити нове визначення «суб'єкта господарювання» та надати визначення поняттям «економічна діяльність», «перевага», «дата надання державної допомоги», «дата отримання державної допомоги в розпорядження», деталізувати положення щодо незначної державної допомоги, послуг, що становлять загальний економічний інтерес, що забезпечить принцип правової визначеності при застосуванні

правил державної допомоги в Україні та їх відповідність правилам, які застосовуються в ЄС.

Положення про те, що Уповноважений орган, крім національного законодавства, керується положеннями міжнародних договорів, рамкових положень, керівних принципів та іншими актами ЄС при прийнятті відповідних рішень, забезпечує дотримання зобов'язань, встановлених Угодою про асоціацію, а також дозволяє ґрунтовно та ефективно розглядати повідомлення та справи державної допомоги.

Разом із цим у Проекті Закону деталізовано положення щодо перебігу строку давності повернення державної допомоги з урахуванням положень Регламенту Ради (ЄС) від 13 липня 2015 року № 2015/1589 про встановлення детальних правил застосування статті 108 Договору про функціонування Європейського Союзу (кодифікація) (далі – Регламент Ради (ЄС) № 2015/1589).

Крім того, для ефективного й швидкого розгляду повідомлень та справ про державну допомогу проектом Закону пропонується розподіл повноважень між Уповноваженим органом та органами Уповноваженого органу (адміністративна колегія (колегії), державні уповноважені Комітету), удосконалюється процедура розгляду повідомлень, справ, перегляду рішень, розгляду заяв про незаконну державну допомогу, а також встановлення штрафу для суб'єктів господарювання в разі неподання інформації на вимогу Уповноваженого органу / органу Уповноваженого органу або подання недостовірної інформації чи інформації в неповному обсязі в розмірі одного відсотка доходу.

Вищезазначені зміни позитивно вплинуть на функціонування системи проведення моніторингу державної допомоги й контролю за допустимістю її надання в Україні.

Протягом 2022 року Комітет разом із Проектом технічної допомоги ЄС «Підтримка Антимонопольного комітету у впровадженні правил державної допомоги» (далі – Проект SESAR) опрацював Проект Закону та направив пропозиції до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку.

Представники Комітету брали участь у засіданнях Комітету Верховної ради України з питань економічного розвитку під час розгляду законопроектів

для надання зауважень, пропозицій, додаткових обґрунтувань та пояснень, які відбулися 14.11.2022 та 20.12.2022.

Після повернення Верховною Радою України на повторне перше читання законопроект доопрацьовувався відповідно до процедури, встановленої Регламентом Верховної Ради України. За результатами опрацювання суб'єктами законодавчої ініціативи до Проекту Закону було внесено значну кількість пропозицій та поправок. Проте потребують окремої уваги декілька принципових, концептуально значних і таких, що змінюють правозастосування цієї сфери, норм, зокрема, додано положення щодо:

- можливості встановлювати окремим законом особливості застосування державної допомоги в окремих сферах господарської діяльності (частина п'ята статті 3 Проекту Закону);

- відтермінування норм окремих статей Закону на 5 років із дня закінчення воєнного стану та/або до дня набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі (пункт 2 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Проекту Закону).

Відповідно до висновку Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку від 28.11.2022 № 04-16/03-2022/202830 основною метою Проекту Закону є приведення положень чинного Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» у відповідність із правилами проведення моніторингу державної допомоги і здійснення контролю за допустимістю її надання, закріпленими Угодою про асоціацію та, відповідно, *acquis* ЄС. А також удосконалення встановленого правового регулювання з метою ефективного функціонування системи контролю й моніторингу державної допомоги.

Водночас Комітет вважає, що всі особливості застосування правил державної допомоги, винятки тощо мають встановлюватися Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до цього Закону.

Відтак встановлення окремим законом «особливостей застосування державної допомоги в окремих сферах господарської діяльності» є таким, що може ускладнити правозастосування та призвести до появи правових колізій.

Пропозиція щодо відтермінування дії Закону на 5 років із дня закінчення воєнного стану та/або до дня набуття Україною повноправного членства в ЄС є

необґрунтованою й такою, що призведе до невиконання Україною міжнародних зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію, оскільки статтею 267 регламентовано строки прийняття національного законодавства, а саме: протягом трьох років із дати набрання чинності Угодою про асоціацію.

Враховуючи викладене, прийняття Проекту Закону та відновлення довоєнного стану функціонування системи державної допомоги суб'єктам господарювання є необхідним кроком для подальшої роботи з підготовки України до членства в ЄС та відновлення країни від наслідків війни.

З огляду на викладене Комітет підтримує Проект Закону з урахуванням пропозицій, викладених у проєкті експертного висновку до Проекту Закону, надісланого Кабінету Міністрів України та Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку, зокрема, щодо виключення положень про встановлення окремим законом особливостей застосування державної допомоги в окремих сферах господарської діяльності та про відтермінування дії Закону на 5 років із дня закінчення воєнного стану та/або до дня набуття Україною повноправного членства в ЄС, який був надісланий за зверненням Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку від 28.12.2022 № 04-16/13-2022/224659.

3. Окремі напрями діяльності Комітету як Уповноваженого органу в контексті виконання Угоди про асоціацію

3.1. Інвентаризація чинної державної допомоги

На виконання Угоди про асоціацію протягом 2022 року Комітет продовжував здійснення інвентаризації державної допомоги, наявної на день набрання чинності Законом.

Протягом 2022 року Комітет провів низку засідань у межах тематичної підгрупи Галузевої робочої групи з питань державної допомоги (далі – Тематична підгрупа ГРГ), яка здійснює свою діяльність з метою приведення заходів державної допомоги, передбачених нормами Податкового та Митного кодексів України (далі – ПКУ та МКУ), у відповідність із Законом та Угодою про асоціацію, із заінтересованими органами виконавчої влади, а саме з представниками:

- Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України, Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України та Проекту SESAR. Опрацьовано 11 заходів, передбачених ПКУ та МКУ, на предмет наявності ознак державної допомоги, та встановлено, що 5 норм ПКУ містять ознаки державної допомоги та потребують повідомлення до Комітету для здійснення відповідної оцінки;

- Міністерства економіки України, Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України, Проекту SESAR, також до останнього засідання було залучено представників Мінфіну та ДПС. Проаналізовано 21 захід, передбачений ПКУ та МКУ, на предмет наявності ознак державної допомоги. За результатами засідань встановлено, що 16 норм ПКУ та МКУ містять ознаки державної допомоги та потребують повідомлення до Комітету для здійснення відповідної оцінки;

- Міністерства культури та інформаційної політики України, у рамках якого опрацьовано 13 заходів;

- Міністерства енергетики України, у рамках якого опрацьовано 10 заходів;

- Міністерства охорони здоров'я України, у рамках якого опрацьовано 3 заходи;

- Міністерства оборони України, у рамках якого опрацьовано один захід.

За результатами зазначених засідань учасники домовилися про подальшу співпрацю із центральними органами виконавчої влади (далі – ЦОВВ) у частині приведення схем державної допомоги у відповідність із законодавством у сфері державної допомоги.

Водночас для визначення заходів, спрямованих на прискорення виконання міжнародних зобов'язань України за Угодою про асоціацію, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.06.2022 № 476-р затверджено план заходів з удосконалення механізму державної допомоги суб'єктам господарювання (далі – План заходів).

З метою реалізації заходів з інвентаризації державної допомоги, у грудні 2022 року Комітет надіслав лист до ЦОВВ, відповідальних за виконання Плану заходів, з розробленою формою для надання відповідної інформації.

За результатом узагальнення інформації щодо виконання Плану заходів Комітет листом від 23.02.2023 № 500-29.1/01-4380 надіслав Кабінету Міністрів України звіт про виконання Плану заходів.

3.2. Реєстр чинної державної допомоги

На виконання статті 267 Угоди про асоціацію на вебпорталі Комітету в лютому 2022 року опубліковано тестовий реєстр чинної державної допомоги, наявної до 02.08.2017 та оціненої Комітетом (розміщено за посиланням <https://amcu.gov.ua/napryami/derzhavna-dopomoga/rishennya-komitetu-shchodo-chinnoyi-derzhavnoyi-dopomogi>).

У березні 2022 року стороні ЄС через контактний пункт Української сторони для обміну інформацією рамках виконання Угоди про асоціацію передано тестовий реєстр чинної державної допомоги, який містив більше 60 рішень Комітету щодо оцінки програм чинної державної допомоги. Також надано для сторони ЄС інформацію щодо прозорості державної допомоги відповідно до статті 263 Угоди про асоціацію, а саме зазначено, що Україна забезпечила звітність державних підприємств відповідно до частини третьої статті 263 Угоди та Директиви 2006/111/ЄС шляхом подання щорічних звітів.

На сьомому засіданні Комітету асоціації Україна – ЄС у торговельному складі обговорювалося, зокрема, питання доопрацювання тестового реєстру чинної державної допомоги та забезпечення прозорості державної допомоги.

3.3. Приведення схем чинної державної допомоги у відповідність з Угодою про асоціацію

Комітет здійснив роботу з приведення схем державної допомоги у відповідність із критеріями, визначеними у статтях 262 та 264 Угоди про асоціацію.

На сьогодні 18 схем державної допомоги, які містяться в тестовому реєстрі чинної державної допомоги, є допустимою державною допомогою в тому числі внаслідок виконання зобов'язань, встановлених у рішеннях Комітету.

Крім того, з метою приведення у відповідність схем державної допомоги, які містяться в тестовому реєстрі чинної державної допомоги, у 2022 році Комітет надав рекомендації 3 міністерствам-надавачам державної допомоги, а саме:

- [№ 1-рк від 14.07.2022](#) Міністерству з питань стратегічних галузей промисловості України щодо нормативно-правового врегулювання умов надання державної допомоги суб'єктам літакобудування;

- [№ 2-рк від 08.09.2022](#) Міністерству молоді та спорту України щодо нормативно-правового врегулювання умов надання державної допомоги базам олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки;

- [№ 3-рк від 29.09.2022](#) Міністерству соціальної політики України щодо врегулювання на нормативно-правовому рівні умов надання державної допомоги роботодавцям, які працевлаштовують осіб з інвалідністю, а також підприємствам, заснованим громадськими організаціями осіб з інвалідністю.

Водночас робота щодо приведення у відповідність окремих схем державної допомоги ускладнена внаслідок перебування отримувачів / надавачів державної допомоги в районах проведення активних воєнних (бойових) дій або в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні).

3.4. Інша євроінтеграційна діяльність

З метою захисту національних інтересів, забезпечення економічної самостійності держави, прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та держави в цілому, для отримання статусу кандидата на членство в ЄС, подальшої роботи над інтеграцією України до ЄС, організації стабільності та безпеки Європейського континенту Україна, дотримуючись цінностей, закріплених у статті 2 Договору про Європейський Союз, та

відповідно до статті 49 цього Договору, 28 лютого 2022 року подала заявку на членство в ЄС, підписану Президентом України.

Відповідно до спеціальної процедури вступу до ЄС Україна отримала та заповнила анкету-опитувальник для отримання статусу кандидата на членство в ЄС, яка, зокрема, містила питання щодо:

- ✓ стану імплементації положень законодавства ЄС у національне законодавство про державну допомогу суб'єктам господарювання;
- ✓ інвентаризації чинних заходів державної допомоги;
- ✓ повноважень Комітету як Уповноваженого органу з питань державної допомоги;
- ✓ порядку повернення незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції;
- ✓ забезпечення прозорості у сфері державної допомоги;
- ✓ державної допомоги за: видами економічної діяльності, джерелами фінансування, у розрізі мети (цілей) надання державної допомоги;
- ✓ реєстру державної допомоги;
- ✓ відповідності законодавства про державну допомогу положенням статей 107 та 108 Договору про функціонування Європейського Союзу;
- ✓ строків прийняття рішень Уповноваженим органом з питань державної допомоги;
- ✓ підтримки господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес;
- ✓ відповідності законодавства про державну допомогу положенням *acquis* ЄС.

23 червня 2022 року Україні надано статус кандидата на членство в ЄС, тому подальша підготовка до членства передбачає, зокрема, завершення імплементації положень законодавства ЄС у національне законодавство про державну допомогу суб'єктам господарювання.

4. Нормотворча діяльність

Комітет постійно вживає заходів щодо удосконалення необхідної нормативно-правової бази у сфері державної допомоги.

У 2022 році Комітет активно працював над розробкою, погодженням та внесенням на розгляд Кабінету Міністрів України проєктів нормативно-правових актів, наведених у таблиці 3.

Таблиця 3

<i>№ n/n</i>	<i>Назва проєкту акта</i>	<i>Опис акта</i>
1	Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції» ³	<p>Документ вдосконалює порядок повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції, що відповідає міжнародно-правовим зобов'язанням України, встановленим Угодою про асоціацію у сфері державної допомоги, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> • деталізує коло отримувачів допомоги для подальшого повернення в разі, якщо за її рахунок було здійснено фінансування іншого суб'єкта господарювання; • встановлює порядок повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції, у разі якщо вона була надана у вигляді матеріальних активів; • врегульовує порядок зупинення Комітетом перебігу строків повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції, у разі наявності підстав, які унеможливають виконання рішення Комітету
2	Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для	Проєкт постанови розроблено у зв'язку зі змінами в європейському законодавстві, з метою вдосконалення встановленого правового регулювання й на заміну постанови Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 57 «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки

³ 07 вересня 2022 року Уряд прийняв постанову № 1001 «Про внесення змін до Порядку повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції».

	забезпечення розвитку регіонів та для підтримки середнього та малого підприємництва» ⁴	середнього та малого підприємництва»
3	Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання в галузі цивільної авіації»	Критерії застосовуватимуться для проведення оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, що надається з метою сприяння авіаційній діяльності з надання послуг, які надаються в аеропорту для забезпечення функціонування аеропортів, на відкриття нових повітряних маршрутів, на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, а також державної допомоги, яка має соціальний характер, для забезпечення перевезення пасажирів повітряним транспортом. Проект наразі доопрацьовується із заінтересованими ЦОВВ
4	Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини» ⁵	Критерії застосовуватимуться Комітетом під час оцінки державної допомоги, що надаватиметься на забезпечення діяльності закладів культури, заходи зі збереження об'єктів та пам'яток культурної спадщини, забезпечення життєздатності елементів нематеріальної культурної спадщини, культурно-мистецькі заходи тощо
5	Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на	Критерії застосовуватимуться для проведення оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, що надається з метою сприяння окремим видам господарської діяльності, а саме на надання послуг із створення та/або добору, організації та поширення масової інформації, що спрямовані на задоволення демократичних, інформаційних, соціальних і культурних потреб

⁴ 18 квітня 2023 року Уряд прийняв постанову № 348 «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та для підтримки середнього та малого підприємництва».

⁵ 20 січня 2023 року Уряд прийняв постанову № 52 «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини».

	надання послуг із створення та/або добору, організації та поширення масової інформації, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес» ⁶	українського суспільства, та послуг зі створення та/або добору, організації й поширення масової інформації аудіовізуальних медіа іномовлення, що спрямовані на задоволення демократичних, інформаційних, соціальних та культурних потреб українського суспільства й об'єктивного інформування іноземної аудиторії про події в Україні та світі, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес
6.	Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес»	Критерії застосовуватимуться для проведення оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, що надається з метою сприяння окремим видам господарської діяльності, а саме на надання послуг, пов'язаних із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки, тобто послуг, що становлять загальний економічний інтерес. Проект наразі доопрацьовується із заінтересованими ЦОВВ

⁶ 11 липня 2023 року Уряд прийняв постанову № 704 «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на надання послуг із створення та/або добору, організації та поширення масової інформації, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес».

5. Підвищення обізнаності у сфері державної допомоги

Національна система контролю державної допомоги в Україні є такою, що розвивається.

З метою подальшого розвитку ефективної системи контролю державної допомоги одним із пріоритетних напрямів роботи Комітету, як і в попередні роки, залишається поширення інформації про державну допомогу.

Протягом 2022 року відбулося:

- ✓ більше 700 телефонних консультацій із надавачами державної допомоги;
- ✓ 18 виступів із питань надання державної допомоги на конференціях, семінарах та зустрічах.

Впродовж 2022 року Комітет надав більше 60 письмових індивідуальних роз'яснень із питань застосування законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання.

Також, з огляду на непоодинокі звернення надавачів та отримувачів державної підтримки, Комітет, узагальнивши отримані питання, надав роз'яснення з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги:

- під час дії воєнного стану (роз'яснення Комітету [від 15.04.2022 № 1-pp/ДД](#)).

У зв'язку з набранням чинності Законом України від 01.04.2022 № 2175-IX «Про внесення зміни до пункту 5² розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо застосування його положень під час дії воєнного стану» Комітет надав, зокрема, такі роз'яснення:

- з 25.02.2022 не застосовуються окремі норми статей Закону та інші норми законодавства, що впливають із зазначених статей цього Закону;
- з 25.02.2022 надавачі державної допомоги не подають повідомлення про нову державну допомогу, внесення змін до умов чинної державної допомоги;
- у разі затвердження надавачем державної допомоги під час дії воєнного стану нормативно-правового акта, на підставі якого надається або може надаватися державна допомога, така державна допомога є допустимою для конкуренції;
- інформацію про чинну державну допомогу надавачі державної допомоги повинні подати до 1 квітня року, наступного після року, в якому припиняється чи скасовується воєнний стан;
- з моменту введення в дію воєнного стану всі строки щодо розгляду повідомлень про нову державну допомогу, справ про державну допомогу, які були на розгляді в Комітеті та за якими на 25 лютого

2022 року не були прийняті відповідні рішення, зупиняються, а їх перебіг продовжиться після скасування воєнного стану;

- протягом року після припинення або скасування воєнного стану надавачі звільнені від обов'язку повідомлення про нову державну допомогу та про пропозиції щодо внесення змін до умов чинної державної допомоги;

- щодо суб'єктів господарювання, які є теплогенеруючими організаціями (роз'яснення Комітету [від 16.06.2022 № 2-пр/дд](#)).

У роз'ясненні зазначаються умови допустимості державної допомоги, яка надається теплогенеруючим організаціям на забезпечення ефективної роботи систем централізованого теплопостачання. Роз'яснення тлумачать низку понять, наведених у Критеріях оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2021 № 1060, щодо державної допомоги на забезпечення ефективної роботи систем централізованого теплопостачання, а саме визначаються такі поняття:

- капітальні інвестиції у системі ефективного централізованого теплопостачання;
- енергоефективна система централізованого теплопостачання у порівнянні з традиційною установкою;
- інвестиційні програми, їх види та процедура затвердження;

- під час розгляду повідомлень про нову державну допомогу щодо надання підтримки суб'єктам господарювання у сфері водного та морського транспорту (роз'яснення Комітету [від 14.07.2022 № 3-пр/дд](#)).

У роз'ясненнях зазначається, що відповідно до українського законодавства та практики Європейського Союзу державна підтримка суб'єктам господарювання у сфері водного та морського транспорту має усі ознаки державної допомоги.

Залежно від цілей та особливостей надання оцінка державної допомоги може здійснюватися з урахуванням таких чинників:

- підтримка для інвестування в портову інфраструктуру потребує подання повідомлення. Оцінка такої державної допомоги здійснюється відповідно до статті 56b Регламенту Комісії № 2017/1084 of 14 June 2017 щодо портової інфраструктури;

- компенсація за суспільно важливі перевезення на суднах може вважатися компенсацією за послуги загального економічного інтересу в разі встановлення економічно необґрунтованого тарифу, а також за умови, що ці

послуги є доступними для всіх верств населення. Оцінка такої компенсації здійснюється відповідно до Рішення Altmark, Рішення Комісії 2012/21/ЄС та Рамкового повідомлення Комісії ЄС (2011) 2012/С 8/03;

- державна підтримка для спеціалізованих послуг, що надаються на внутрішніх водних шляхах, а також у морських портах суб'єктами природних монополій, не є державною допомогою за певних умов.

Для більш глибокого розуміння підходів до оцінки державної допомоги у сферах водного та морського транспорту в роз'ясненнях наводиться приклад рішення Комітету;

- у сфері охорони здоров'я (роз'яснення Комітету [від 31.08.2022 № 4-pp/дд](#)).

У роз'ясненнях наводяться умови, за яких підтримка у сфері охорони здоров'я не є державною допомогою та не потребує погодження з Комітетом:

- державна підтримка закладів охорони здоров'я, яка спрямовується ними виключно на забезпечення надання безоплатної допомоги, а обсяг платних медичних послуг цього закладу не перевищує 20% обсягу від загальної кількості;

- державна підтримка закладам охорони здоров'я, частка платної діяльності яких становить більше 20%, однак таке фінансування є компенсацією цим закладам на здійснення ними публічних обов'язків. Йдеться про такі статті витрат, як заробітна плата співробітників, комунальні платежі, закупівля витратних матеріалів та обладнання, ремонти тощо.

У цьому випадку обов'язковим є виконання умов, зазначених у рішенні Європейського суду No 280/00 Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH (критерії Altmark).

Водночас державна підтримка закладам охорони здоров'я, щорічна частка платної діяльності яких становить більше 20% та щодо якої не виконуються критерії Altmark, містить ознаки державної допомоги й потребує подання повідомлення до Комітету.

Після отримання такого повідомлення Комітет оцінюватиме допустимість відповідно до рішення Комісії ЄС про застосування частини другої статті 106 Договору про функціонування Європейського Союзу (2012/21/ЄС) та Рамкового повідомлення Комісії ЄС щодо державної допомоги у формі компенсації за надання публічних послуг (2011) 2012/С 8/03);

- суб'єктам господарювання, які надають послуги у сфері теплопостачання (роз'яснення Комітету [від 06.10.2022 № 5-pp/дд](#)).

Роз'яснення стосуються висвітлення основних умов, які мають бути відображені в методиці розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації, заходів з уникнення й повернення надмірної компенсації;

- до підтримки, що надається органами місцевого самоврядування суб'єктам господарювання у формі податкових заходів (роз'яснення Комітету від [17.11.2022 № 6-pp/дд](#)).

У документі йдеться про законодавче регулювання місцевих податків в Україні, оскільки законодавство про державну допомогу суб'єктам господарювання у формі податкових стимулів застосовується в ЄС, та про підходи до встановлення ознак державної допомоги у зазначених заходах.

Роз'яснення демонструють, що не всі заходи, які мають на меті сприяння суб'єктам господарювання, вважаються державною допомогою, а лише ті, що вибірково надають переваги певним галузям економіки, суб'єктам господарювання або їх категоріям.

Наприклад, вибіркоче надання підтримки окремим суб'єктам господарювання може здійснюватись у формі:

- встановлення знижених ставок податку в межах однієї групи платників податку;
- встановлення диференційованих ставок податку в межах однієї групи майна чи земель, що використовуються в окремих видах господарської діяльності;
- звільнення від сплати податку для платників в окремих видах господарської діяльності.

Ці заходи звільняють окремих суб'єктів господарювання від частини їхніх звичайних витрат на сплату податку. У той час як інші компанії, що працюють у цих же правових та фактичних обставинах у межах одного населеного пункту, продовжують зазнавати вищеперерахованих витрат.

Надання таких вибіркових переваг тягне за собою спотворення або загрозу спотворення економічної конкуренції (у розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання») і містить ознаки державної допомоги, а отже, потребує повідомлення до Комітету та отримання його оцінки.

Для більш глибокого розуміння підходів до оцінки державної допомоги у формі податкових стимулів у роз'ясненнях наводиться приклад рішення Комітету;

- для підтримки окремих заходів у сфері фізичної культури і спорту (роз'яснення Комітету від [24.11.2022 №7-pp/дд](#)).

У роз'ясненнях зазначено, що не є державною допомогою підтримка:

- яка надається для забезпечення безкоштовного доступу до спортивної інфраструктури або для спортивної інфраструктури, що використовується для діяльності з пропозиції та/або реалізації товарів (робіт, послуг) на ринку, що є необхідною для функціонування спортивної інфраструктури або є невід'ємною частиною її основного призначення, і частка такого використання в загальній потужності спортивної інфраструктури (зокрема за площею або часом використання) не перевищує 20 відсотків (тобто для допоміжної діяльності);
- якщо надавач підтримки на розвиток та будівництво спортивної інфраструктури діє на тих самих умовах, що й оператор ринкової економіки в аналогічній ситуації, а також, якщо спортивна інфраструктура передається в експлуатацію суб'єкту господарювання для надання послуг кінцевим користувачам за плату, яка відповідає ринковій;
- на заходи із забезпечення освітньої діяльності молоді, розвитку та популяризації фізичної культури і спорту, підвищення їх значення в житті суспільства тощо, яка не здійснюється для пропозиції та/або реалізації товарів (робіт, послуг) на ринку.

Відповідно підтримка, яка надається суб'єкту господарювання для забезпечення діяльності спортивної інфраструктури, що використовується для пропозиції та/або реалізації товарів (робіт, послуг) на ринку, містить ознаки державної допомоги.

Оцінювання допустимості такої державної допомоги для конкуренції здійснюється з урахуванням статті 55 Регламенту Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17.06.2014 щодо оголошення деяких категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком під час застосування статей 107 і 108 Договору про функціонування Європейського Союзу (зі змінами).

Для того, щоб державна допомога була допустимою, зокрема, необхідно, щоб відповідна спортивна інфраструктура:

- не використовувалася виключно одним професійним спортивним користувачем;
- доступ до спортивної інфраструктури повинен бути забезпечений для декількох користувачів і надаватися на прозорій та недискримінаційній основі;
- умови ціноутворення для використання спортивної інфраструктури мають бути доступними для громадськості тощо.

Щодо операційної допомоги для спортивної інфраструктури допустимими витратами є витрати на надання послуг із використанням цієї

інфраструктури, при цьому розмір такої допомоги не повинен перевищувати операційних збитків за відповідний період.

Щодо інвестиційної допомоги для спортивної рекреаційної інфраструктури допустимими є інвестиційні витрати на матеріальні й нематеріальні активи, а розмір такої допомоги не повинен перевищувати різниці між сумою допустимих витрат та операційним прибутком від інвестицій.

Для більш глибокого розуміння підходів до оцінки державної допомоги у сфері фізичної культури і спорту в роз'ясненнях наводиться приклад рішень Комітету;

- у сфері справляння плати за проїзд у громадському транспорті (роз'яснення [від 22.12.2022 № 8-pp/дд](#)).

Документ роз'яснює, що послуги зі справляння плати за проїзд громадським транспортом за допомогою автоматизованої системи обліку оплати проїзду (АСООП) безпосередньо стосуються задоволення особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки. Отже, вони підпадають під визначення послуг загального економічного інтересу (ПЗЕІ).

Водночас дія Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» не поширюється на ПЗЕІ в частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг. Підтримка не вважатиметься державною допомогою за умови дотримання чотирьох критеріїв Altmark.

І, навпаки, якщо критеріїв не дотримано, підтримка не вважається компенсацією обґрунтованих витрат на надання ПЗЕІ та має здійснюватися оцінка щодо визнання її державною допомогою.

Для оцінки допустимості такої державної допомоги застосовується Регламент (ЄС) № 1370/2007 Європейського Парламенту і Ради від 23 жовтня 2007 року про громадські послуги пасажирських перевезень залізничним і дорожнім транспортом.

У роз'ясненнях наводиться перелік документів, який надавачі мають надіслати до Комітету для здійснення відповідної оцінки.

Крім цього, Комітет проаналізував на предмет наявності заходів, що містять ознаки державної допомоги, матеріали 24 робочих груп Національної ради з відновлення України від наслідків війни, яку було утворено Указом Президента України від 21.04.2022 № 266/2022. Заходи, які було проаналізовано включають пропозиції щодо пріоритетних реформ та стратегічних ініціатив, переліки нормативно-правових актів, прийняття і

реалізація яких є необхідними для ефективної роботи та відновлення України у військовий і післявоєнний періоди. Головним відповідальним виконавцям (ЦОВВ) було надіслано роз'яснювальні листи щодо законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання.

З метою адвокатування системи проведення моніторингу державної допомоги та здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції спеціалістами Департаменту було проведено цикл вебінарів для ключових потенційних надавачів державної допомоги, які також є відповідальними за реалізацію державної політики у відповідних сферах, а саме:

- Міністерству культури та інформаційної політики України;
- Державному комітету телебачення і радіомовлення України;
- Міністерству розвитку громад та територій України;
- Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України;
- Міністерству економіки України;
- Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України;
- Міністерству соціальної політики України;
- Міністерству енергетики України;
- Міністерству молоді та спорту України;
- Міністерству з питань стратегічних галузей промисловості України;
- Міністерству освіти і науки України;
- Міністерству фінансів України.

Впродовж 2022 року Комітет продовжував співпрацю з Проектом SESAR. Експерти Проекту SESAR були залучені до проведення вищезазначених вебінарів.

Комітет у своїй роботі зіткнувся з низкою ініціатив щодо виключення з дії Закону місцевих ресурсів, та неодноразово заперечував і відхиляв такі ініціативи, оскільки вони не відповідають Угоді про асоціацію та *acquis* ЄС.

Відповідно до пункту 48 Повідомлення Комісії щодо поняття державної допомоги, згідно зі статтею 107(1) Договору про функціонування Європейського Союзу, до державних ресурсів належать ресурси державного сектору, зокрема внутрішньодержавних одиниць (децентралізованих, федеративних, регіональних та інших), а також за певних умов – ресурси приватних організацій. Отже, відповідно до викладеного державні ресурси,

згідно із законодавством ЄС у сфері державної допомоги, є широким поняттям, яке, у свою чергу, включає в себе місцеві ресурси також.

У зв'язку з наведеним проведено захід з обговорення таких законодавчих ініціатив за участю Комітету, представників Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України, Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку, Проєкту SESAR, Асоціації міст України та місцевих органів влади.

Протягом 2022 року фахівці Департаменту взяли участь у 7 вебінарах та семінарах, організованих Проєктом SESAR, зокрема, за такими темами:

- «Економічний аналіз у справах щодо державної допомоги»;
 - «Послуги, що становлять загальний економічний інтерес. Приклади компенсації»;
 - «ІТ-інструменти для моніторингу та контролю державної допомоги»;
 - «Фінансова прозорість. Положення Директиви Комісії 2006/111/ЄС від 16 листопада 2006 року про прозорість фінансових відносин між державами-членами та державними суб'єктами господарювання»;
 - «Контроль та моніторинг виконання зобов'язань надавачів державної допомоги за рішеннями АМКУ засобами Порталу ДД»;
 - «Чинна державна допомога / інвентаризація»;
 - «Зміни в правилах ЄС щодо регіональної інвестиційної допомоги».
-

Висновки та напрями подальшої роботи Комітету у 2023 році

Висновки

1. У звітному році Комітет прийняв 16 рішень у сфері державної допомоги, після чого розгляд повідомлень та справ про державну допомогу був призупинений у зв'язку з внесенням змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо застосування його положень під час дії правового режиму воєнного стану.

Рішення щодо призупинення дії окремих статей Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» було прийнято на початку великомасштабного вторгнення російської федерації для прискорення процесів фінансування важливих проєктів. Для цього надавачів державної допомоги звільнили від обов'язку повідомляти Антимонопольний комітет України про нову або чинну державну допомогу, а всю державну допомогу, яка надається під час дії воєнного стану, визнано допустимою для конкуренції.

Водночас, навіть з огляду на зміни, запроваджені Законом України «Про внесення зміни до пункту 5² розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо застосування його положень під час дії воєнного стану», надавачам необхідно враховувати умови Угоди про асоціацію під час надання державної допомоги.

З огляду на зазначене надання державної допомоги в Україні має здійснюватися з дотриманням міжнародних зобов'язань України, передбачених Угодою про асоціацію щодо державної допомоги. Із цією метою для забезпечення функціонування національної системи контролю державної допомоги та реалізації повноважень Комітету як Уповноваженого органу з питань державної допомоги є доцільним відновлення функціонування зазначеної системи моніторингу й контролю державної допомоги суб'єктам господарювання шляхом внесення відповідних змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

2. Враховуючи зупинення дії окремих положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», Комітет зосередив зусилля на виконанні Угоди про асоціацію в частині інших зобов'язань України щодо державної допомоги.

Протягом 2022 року Комітет продовжував здійснення інвентаризації державної допомоги, наявної на день набрання чинності Законом, у співпраці із ЦОВВ, тривала робота з приведення схем державної допомоги у відповідність із критеріями, визначеними у статтях 262 та 264 Угоди про асоціацію. Стороні ЄС через контактний пункт Української сторони для обміну інформацією в рамках виконання Угоди про асоціацію був переданий тестовий реєстр чинної державної допомоги, який містив більше 60 рішень Комітету про оцінку програм чинної державної допомоги.

Протягом 2022 року Комітет активно розробляв нормативно-правові акти, здійснював їх супроводження під час погодження із заінтересованими органами виконавчої влади та під час розгляду Урядом. З метою узгодження національного законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання з *acquis* ЄС необхідне подальше удосконалення нормативно-правової бази.

Вкрай важливим залишається вдосконалення наявних прогалин щодо практичного застосування європейських норм та правил надання, проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання та контролю за допустимістю державної допомоги для конкуренції в Україні. Подальша підготовка до членства України в ЄС передбачає, зокрема, завершення імплементації положень законодавства ЄС у національне законодавство про державну допомогу суб'єктам господарювання.

3. З метою подальшого розвитку ефективної системи державної допомоги одним із пріоритетних напрямів роботи Комітету, як і в попередні роки, залишається поширення інформації про державну допомогу. За письмовими зверненнями надавачів та отримувачів державної підтримки надано більше 60 письмових індивідуальних роз'яснень щодо застосування законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання. Також, зважаючи на непоодинокі звернення надавачів та отримувачів державної підтримки, Комітет надавав та продовжує надавати узагальнені роз'яснення з питань застосування зазначеного законодавства в найбільш актуальних сферах.

Напрями

Враховуючи здійснений аналіз та практичну роботу Комітету протягом 2022 року, можна виділити такі **пріоритетні напрями подальшої роботи Комітету у 2023 році**:

- забезпечення функціонування національної системи контролю державної допомоги;
- удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері державної допомоги;
- надання роз'яснень з питань застосування законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання;
- адвокатування системи державної допомоги в частині розроблення надавачами програм державної допомоги;
- приведення програм державної допомоги суб'єктам господарювання у відповідність з вимогами Закону;
- забезпечення інформування Європейської комісії щодо надання державної допомоги в Україні згідно з вимогами Угоди про асоціацію.

Перелік додатків

Додаток 1. Рішення Комітету про допустимість державної допомоги для конкуренції, прийняті у 2022 році.

Додаток 2. Рішення Комітету про недопустимість державної допомоги для конкуренції, прийняті у 2022 році.

Додаток 1
до Річного звіту про надання
державної допомоги суб'єктам
господарювання в Україні у
2022 році (підрозділ 1.2)

Рішення Комітету про допустимість державної допомоги для конкуренції, прийняті у 2022 році

Надавачі	Отримувачі	Області	Дата початку	Дата завершення	Номер рішення Комітету	Дата рішення Комітету	Виділено коштів (грн)	Форми надання
Управління комунальної власності Енергодарської міської ради	Комунальне підприємство «Міська молочна кухня» Енергодарської міської ради	Запорізька область	01.01.2022	31.12.2024	4-р/тк	21.01.2022	17 826 524	Субсидія, поточні та капітальні трансферти
Маріупольська міська рада	Комунальне підприємство «Полігон ТПВ»	Донецька область	01.11.2022	20.11.2034	5-р/тк	21.01.2022		Гарантія
Управління транспорту та телекомунікацій виконавчого комітету Криворізької міської ради	Комунальне підприємство «Центр електронних платежів» Криворізької міської ради	Дніпропетровська область	01.01.2022	31.12.2023	7-р/тк	09.02.2022	120 790 000	Поточні та капітальні трансферти
Виконавчий комітет Павлоградської міської ради	Комунальне підприємство «Павлоградська телерадіокомпанія» Павлоградської міської ради	Дніпропетровська область	01.01.2022	31.12.2026	19-р	13.01.2022	33 308 800	Субсидія та поточні трансферти

Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради	Комунальне підприємство «Муніципальний спортивний клуб «Дніпро» Черкаської міської ради»	Черкаська область	01.01.2021	31.12.2026	86-р	10.02.2022	83 392 289	Поточні та капітальні трансферти
Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради	Комунальне підприємство «Спортивний комплекс «Будівельник» Черкаської міської ради»	Черкаська область	01.01.2021	31.12.2026	87-р	10.02.2022	40 512 807	Поточні та капітальні трансферти
Департамент житлово-комунального господарства Чернівецької міської ради	Комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління»	Чернівецька область	01.01.2022	31.12.2023	92-р	24.02.2022	107 301 000	Поповнення статутного капіталу, капітальні трансферти

Додаток 2
до Річного звіту про надання
державної допомоги суб'єктам
господарювання в Україні у
2022 році (підрозділ 1.2)

Рішення Комітету про недопустимість державної допомоги для конкуренції, прийняті у 2022 році

Надавачі	Отримувачі	Області	Дата початку	Дата завершення	Номер рішення Комітету	Дата рішення Комітету	Сума, що підлягає поверненню (грн)	Форми надання
Управління житлово-комунального господарства Южненської міської ради	Южненське міське комунальне підприємство «ЮЖТРАНС»	Одеська область	01.01.2022	31.12.2022	55-р/тк	27.01.2022	5 140 000	Капітальні трансферти підприємствам